

GIỜ HỌC Ở TRƯỜNG MẦM NON

NGUYỄN THỊ MỸ HẠNH

Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương

Tóm tắt: Cùng với việc tổ chức các hoạt động vui chơi, giờ học là hình thức giáo dục được quan tâm nhiều trong thực tiễn tổ chức các hoạt động giáo dục ở trường mầm non và trong công tác đào tạo tại các khoa giáo dục mầm non. Giờ học đối với trẻ mầm non không phải là hình thức giáo dục chiếm thời lượng lớn trong chế độ sinh hoạt hàng ngày của trẻ, song nó lại là hình thức giúp giáo viên thực hiện được nhiều mục đích giáo dục mà các hình thức giáo dục khác khó thực hiện được. Bài viết tập trung trình bày vấn đề tổ chức giờ học theo hướng tiếp cận giáo dục lấy trẻ làm trung tâm nhằm tháo gỡ khó khăn, khắc phục những hạn chế trong việc tổ chức các giờ học ở trường mầm non hiện nay.

Từ khóa: Giờ học; trường mầm non; giáo dục lấy trẻ làm trung tâm.

(Nhận bài ngày 18/5/2016; Nhận kết quả phản biện và chỉnh sửa ngày 06/6/2016; Duyệt đăng ngày 24/6/2016)

1. Đặt vấn đề

Các hoạt động giáo dục trẻ mầm non được tiến hành thông qua nhiều hình thức giáo dục khác nhau, mỗi hình thức giáo dục đều có những ưu điểm, thế mạnh riêng. Giờ học đối với trẻ mầm non không phải là hình thức giáo dục chiếm thời lượng lớn trong chế độ sinh hoạt hàng ngày của trẻ, song nó lại là hình thức giúp giáo viên thực hiện được nhiều mục đích giáo dục mà các hình thức giáo dục khác khó thực hiện được.

2. Khái quát chung về giờ học ở trường mầm non

Trong những năm vừa qua, thuật ngữ "giờ học" trong giáo dục mầm non được nhiều nhà giáo dục quan tâm. Trước năm 1998, thuật ngữ này thường được dùng là "tiết học", trong khoảng thời gian từ 1998 đến 2008 được gọi là "hoạt động chung", từ 2009 đến nay gọi là "giờ học". Các nhà giáo dục muốn tìm ra một thuật ngữ sao cho phù hợp với bản chất giờ học ở bậc học Mầm non. Trong tình hình thực tế hiện nay, vấn đề cần quan tâm là làm thế nào, tổ chức ra sao để giờ học đạt kết quả tốt nhất đối với người học đặc biệt - trẻ mầm non.

Giờ học là hình thức học tập bắt buộc chung đối với cả lớp, được tiến hành dưới sự tổ chức, hướng dẫn của giáo viên nhằm giúp trẻ lĩnh hội các tri thức mới, củng cố, hệ thống hoá các tri thức đã có, đồng thời hình thành các kĩ năng nhận thức, kĩ năng xã hội.

** Ưu điểm của giờ học:*

- Thực hiện nhiệm vụ môn học (lĩnh vực) một cách đầy đủ hơn các hình thức khác.

- Trẻ lĩnh hội tri thức, hệ thống, chính xác.

- Phát triển năng lực hoạt động trí tuệ, các kĩ năng được hình thành tập trung hơn.

- Trong một khoảng thời gian nhất định, kiến thức, kĩ năng truyền tải đến số đông trẻ hơn so với các hình thức khác.

** Hạn chế:*

- Giao tiếp trực tiếp giữa cô và trẻ bị hạn chế.

- Giờ học tổ chức theo cấu trúc chặt chẽ, thiên về yếu tố dạy nên trẻ dễ bị ức chế, căng thẳng và mệt mỏi.

Để khắc phục những hạn chế trên, chúng ta cần tổ chức cho trẻ được tham gia nhiều hoạt động trải nghiệm, tổ chức dưới dạng trò chơi, sử dụng linh hoạt các phương pháp, biện pháp và thủ thuật sư phạm trong

giờ học.

Thời lượng của giờ học ở từng độ tuổi được quy định cụ thể như sau:

- Trẻ 18 - 24 tháng: 10 - 12 phút; - Trẻ 24 - 36 tháng: 10 - 15 phút; - Trẻ 3 - 4 tuổi: 15 - 20 phút; - Trẻ 4 - 5 tuổi: 20 - 25 phút; - Trẻ 5 - 6 tuổi: 25 - 30 phút.

3. Thực trạng việc tổ chức giờ học ở trường mầm non

Trong các trường mầm non của nước ta hiện nay, gần như đã thành quy định chung cho giờ học, giáo viên tổ chức giờ học phải thực hiện đầy đủ tất cả các bước. Các bước của một giờ học giữa các lĩnh vực không hoàn toàn giống nhau, nhìn chung một giờ học có các bước cơ bản sau:

- Ổn định tổ chức, gây hứng thú; - Dạy nội dung, kĩ năng mới; - Củng cố nội dung giờ học.

Trong quá trình tiến hành giờ học, nếu thiếu một bước thì giờ học không thành công, không thực hiện một khâu coi như bài dạy chưa hoàn thành.

Quy trình tổ chức giờ học này đảm bảo sự kĩ lưỡng, hoàn chỉnh cho giờ dạy nhưng nó làm giảm khả năng sáng tạo của giáo viên. Có những kiến thức, kĩ năng trẻ chưa hiểu, chưa biết làm, giáo viên muốn dành thời gian thêm để trẻ có cơ hội được trải nghiệm nhưng lại sợ không kịp giờ, không đảm bảo thời gian, quy trình nên không thực hiện. Hoặc những kiến thức, kĩ năng các cháu đã biết, khi lập kế hoạch giáo viên chưa đánh giá đúng khả năng của trẻ nên đưa vào kế hoạch, trong lúc thực hiện giáo viên thấy nội dung các hoạt động không phù hợp với trẻ nhưng giáo viên vẫn phải dạy kiến thức, kĩ năng đã soạn, không dám bỏ qua, thay đổi để dạy cái khác.

Đa số giáo viên mầm non, sinh viên thực tập khi tổ chức một giờ học thường muốn đạt được một tiết dạy tốt, suôn sẻ từ đầu đến cuối theo một công thức nhất định. Kết quả là giờ học nào cũng như giờ học nào, nhàm chán đơn điệu. Ít khi nhìn thấy một sự bất phá, vượt rào trong giờ học. Có giáo viên còn máy móc tới mức yêu cầu trẻ trả lời câu hỏi phải giống câu trả lời trong dự kiến.

Khi đánh giá kết quả của giờ học thường được đánh giá theo các tiêu chí: Chuẩn bị, nội dung, phương pháp, kết quả trên trẻ. Mỗi một lĩnh vực, sự phân bố điểm số

cho từng tiêu chí khác nhau. Nhưng nhìn chung thì tiêu chí kết quả trên trẻ chiếm $\leq 30\%$ tổng số điểm, có những lĩnh vực tiêu chí này chỉ chiếm 10% tổng số điểm. Vì vậy, khi đánh giá, mặc dù kết quả trên trẻ rất kém nhưng các tiêu chí khác vẫn đạt (đạt ở đây là đúng lí thuyết được học trên lớp) thì giờ học đó vẫn được đánh giá là tốt, thậm chí xuất sắc.

4. Tổ chức giờ học theo cách tiếp cận “giáo dục lấy trẻ làm trung tâm”

Khi tổ chức giờ học theo cách tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm cần đảm bảo:

Dạy học phù hợp với vùng phát triển gần nhất (theo L.X Vugôtxki): Cần phân biệt hai trình độ trong suốt quá trình phát triển của trẻ đó là: Trình độ phát triển hiện thời và khả năng phát triển gần nhất. Trình độ phát triển hiện thời là trình độ mà ở đó các chức năng tâm lí đã đạt ở mức chín muồi, còn vùng phát triển gần nhất là vùng trong đó các chức năng tâm lí đang trưởng thành. Xét về phương diện chẩn đoán, mức độ hiện tại được biểu hiện qua tình huống trẻ em độc lập giải quyết nhiệm vụ, không cần sự trợ giúp bên ngoài. Còn khả năng phát triển gần nhất được thể hiện trong tình huống trẻ hoàn thành nhiệm vụ khi có sự hợp tác (tương tác) giúp đỡ của người khác, nếu tự mình thì trẻ không thể thực hiện được. Như vậy, hai trình độ phát triển của trẻ thể hiện hai mức độ chín muồi của các chức năng tâm lí ở các thời điểm khác nhau. Đồng thời, chúng luôn vận động, vùng phát triển ngày hôm nay thì ngày mai sẽ trở thành trình độ hiện tại và xuất hiện vùng phát triển gần nhất mới. Trong giáo dục, giáo viên không chỉ hướng vào phát triển trình độ hiện thời mà còn phải phát hiện ra vùng phát triển gần nhất để có các tác động cho phù hợp, thúc đẩy sự phát triển của trẻ. Theo ông, mọi ý đồ dạy học tách rời sự phát triển, coi hai yếu tố này độc lập với nhau và dạy học đi sau sự phát triển, hoặc dạy học trùng khớp với sự phát triển đều dẫn đến sai lầm và làm hạn chế vai trò của dạy học. Chỉ có dạy học đi trước sự phát triển mới tạo ra vùng phát triển gần nhất, mới thực sự kéo theo sự phát triển, định hướng và thúc đẩy nó.

Lấy trẻ làm trung tâm của mọi quá trình sư phạm nhưng không hạ thấp vai trò của của nhà giáo dục và của yếu tố môi trường trong sự phát triển của trẻ.

Tổ chức các hoạt động theo hứng thú, nhu cầu của trẻ nhưng không đưa giờ học đến đích là giáo dục không cần hệ thống.

Đảm bảo sự bình đẳng: Thế mạnh của mỗi đứa trẻ đều được hiểu, đánh giá đúng và được tôn trọng. Đảm

bảo rằng mỗi đứa trẻ đều có cơ hội tốt nhất có thể để thành công.

Tăng cường các hoạt động trải nghiệm, hướng tới việc giữ gìn giá trị tự thân của trẻ ở độ tuổi mầm non.

Khi đánh giá giờ học theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm cần chú ý, lấy kết quả phát triển ở trẻ làm tiêu chí đánh giá chính. Cụ thể cần quan tâm đánh giá:

- Thái độ của trẻ trong giờ học: Hứng thú, tích cực hoạt động, vui vẻ,...

- Sự thay đổi của trẻ trong nhận thức, tình cảm, ngôn ngữ... Sự thay đổi này so với thời điểm trước khi giờ học diễn ra. Có thể xét sự thay đổi trong phạm vi kiến thức, thay đổi trong sự thuần thục của kĩ năng, cách bày tỏ ý kiến, quan điểm, cảm xúc.

- Dự kiến sự thay đổi trong hành vi ứng xử của trẻ đối với thế giới xung quanh.

Các tiêu chí đánh giá khác như: Sự chuẩn bị đồ dùng, học liệu phục vụ giờ học; chuẩn bị tâm thế của cô và của trẻ; nội dung dạy trẻ; phương pháp sử dụng trong giờ học; tiến trình giờ học... cần được xem xét, đánh giá trong mối quan hệ với kết quả phát triển ở trẻ.

5. Kết luận

Cùng với việc tổ chức các hoạt động vui chơi, giờ học là hình thức giáo dục được quan tâm nhiều trong thực tiễn tổ chức các hoạt động giáo dục ở trường mầm non và trong công tác đào tạo tại các khoa giáo dục mầm non. Tuy nhiên, trên thực tế, các trường mầm non hiện nay và trong công tác đào tạo giáo viên mầm non, việc tổ chức giờ học cho trẻ mầm non còn gặp nhiều hạn chế. Để tháo gỡ những khó khăn, khắc phục hạn chế, đòi hỏi những người làm công tác giáo dục mầm non phải hiểu về trẻ, hiểu về các phương pháp giáo dục, nắm chắc mục tiêu giáo dục mầm non, từ đó đưa ra được kế hoạch giáo dục trẻ phù hợp với tinh thần chung của quan điểm “giáo dục lấy trẻ làm trung tâm”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Đào Thanh Âm, (1995), *Giáo dục học mầm non*, Tập 2, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.

[2]. Hoàng Thị Oanh - Nguyễn Thị Xuân, (2006), *Phương pháp cho trẻ mầm non khám phá khoa học về môi trường xung quanh*, NXB Giáo dục.

[3]. Lê Thị Thu Huyền - Kay Margetts, (2013), *Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm*, Dự án Tăng cường khả năng sẵn sàng đi học cho trẻ mầm non, Bộ Giáo dục và Đào tạo.

CLASS TIME AT KINDERGARTENS

Nguyen Thi My Hanh

The National College for Education

Abstract: Besides organization of recreational activities, classtime is more interested in practical organization in preschools and in early childhood education departments. Lessons for preschool children do not takemuch time of daily activities, however, it will help teachers to carry out various educational purposes. The paper focuses on lesson organization towards child-centered approach in order to solve difficulties and limitations in the current lesson organization at preschools.

Keywords: Classtime; preschools; child-centered approach.